

SKLEP KOMISIJE

z dne 3. oktobra 2012

o ukrepu SA.23600 – C 38/08 (ex NN 53/07) – Nemčija

Sheme financiranja za terminal 2 münchenskega letališča

(notificirano pod dokumentarno številko C(2012) 5047)

(Besedilo v nemškem jeziku je edino verodostojno)

(Besedilo velja za EGP)

(2013/693/EU)

EVROPSKA KOMISIJA JE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije in zlasti prvega pododstavka člena 108(2) ⁽¹⁾ Pogodbe,

ob upoštevanju Sporazuma o Evropskem gospodarskem prostoru in zlasti člena 62(1)(a) Sporazuma,

po pozivu zainteresiranim stranem, naj predložijo svoje pripombe v skladu z navedenima določbama ⁽²⁾, in ob upoštevanju teh pripomb,

ob upoštevanju naslednjega:

1. POSTOPEK

(1) V dopisu z dne 3. novembra 2005 je družba Ryanair Ltd. (v nadaljnjem besedilu: pritožnik ali družba Ryanair) predložila pritožbo glede financiranja gradnje terminala 2 münchenskega letališča in pogodb o izključni uporabi v zvezi z navedenim terminalom med družbama Deutsche Lufthansa AG (v nadaljnjem besedilu: družba LH) in Flughafen München GmbH (v nadaljnjem besedilu:

družba FMG). Pritožnik je med drugim trdil, da financiranje, ki so ga delničarji družbe FMG (javni organi) zagotovili za gradnjo terminala 2, ni bilo v skladu z načelom vlagatelja v tržnem gospodarstvu ter da so finančne izgube družbe FMG zaradi izključnih pravic družbe LH in njenih partnerjev v zvezi Star Alliance do uporabe terminala 2 v zadnjih dveh letih presegle 100 milijonov EUR. Družba Ryanair je na podlagi tega trdila, da so zadevni ukrepi zaradi ugodnih gospodarskih učinkov za družbo LH pomenili nezakonito in nezdružljivo državno pomoč.

(2) Komisija je z dopisi z dne 18. novembra 2005, 31. julija 2006, 6. junija 2007 in 3. oktobra 2007 pozvala Nemčijo, naj predloži nadaljnje informacije v zvezi s pritožbo. Nemčija je odgovorila z dopisi z dne 18. januarja 2006, 8. avgusta 2006, 28. avgusta 2007, 17. septembra 2007, 21. septembra 2007, 29. novembra 2007 in 13. februarja 2008. Komisija in Nemčija sta se sestali 10. oktobra 2007.

(3) Pritožnik je v dopisu z dne 31. julija 2007 predložil uradni opomin v skladu s členom 265(2) PDEU, v katerem navaja, da je Komisija opustila ukrepanje v zvezi z njegovo pritožbo. Pritožnik je 15. novembra 2007 vložil tožbo pri Splošnem sodišču zaradi opustitve ukrepanja ⁽³⁾.

(4) Komisija je z dopisom z dne 23. julija 2008 obvestila Nemčijo o svojem sklepu o začetku postopka iz člena 108(2) PDEU v zvezi s posojili 1, 5, 6, 7, 9, 10, 16, 17, 20, 21 in 23, ki so jih banke KfW Bankengruppe, Bayerische Landesbank in LfA odobrile družbama FM Terminal 2 Immobilien-Verwaltungsgesellschaft mbH in Terminal 2 Betriebsgesellschaft mbH, ter najemnino, ki jo družba FM Terminal 2 Immobilien-Verwaltungsgesellschaft mbH plačuje družbi FMG za uporabo zemljišča na münchenskem letališču (v nadaljnjem besedilu: sklep o začetku postopka).

⁽¹⁾ Z učinkom od 1. decembra 2009 sta člena 87 in 88 Pogodbe ES postala člen 107 in 108 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU). Določbe novih členov so vsebinsko povsem enake prejšnjima členoma. V tem sklepu je treba sklicevanje na člena 107 in 108 PDEU razumeti kot sklicevanje na člena 87 in 88 Pogodbe ES, kadar je to primerno. S PDEU so bile uvedene tudi nekatere spremembe terminologije, pri čemer je besedo „Skupnost“ na primer nadomestila beseda „Unija“, besedno zvezo „skupni trg“ pa „notranji trg“. V tem sklepu se uporablja terminologija iz PDEU.

⁽²⁾ UL C 5, 10.1.2009, str. 4.

⁽³⁾ Tožba je bila evidentirana kot zadeva T-423/07, Ryanair proti Komisiji, UL C 8, 12.1.2008, str. 28.

- (5) Nemčija je z dopisom z dne 31. julija 2008 zaprosila za podaljšanje roka za odgovor, kar je Komisija odobrila. Na zahtevo Nemčije je bilo 12. septembra 2008 organizirano srečanje. Nemčija je predložila pripombe 6. novembra 2008.
- (6) Popravek sklepa o začetku postopka iz člena 108(2) PDEU je bil sprejet 12. novembra 2008.
- (7) Sklep o začetku postopka je bil v *Uradnem listu Evropske unije* ⁽⁴⁾ objavljen 10. januarja 2009. Komisija je pozvala zainteresirane strani, naj predložijo svoje pripombe glede zadevnih ukrepov v enem mesecu od datuma objave.
- (8) Komisija je prejela pripombe družbe Ryanair. Z dopisom z dne 17. februarja 2009 jih je poslala Nemčiji, ki je imela en mesec časa, da odgovori nanje. Nemčija je 1. aprila 2009 zaprosila za podaljšanje roka za odgovor, kar je Komisija odobrila. Nemčija je svoje pripombe poslala 30. aprila 2009.
- (9) 19. maja 2011 je Splošno sodišče izreklo sodbo glede tožbe družbe Ryanair zaradi opustitve ukrepanja ⁽⁵⁾.
- (10) Komisija je z dopisom z dne 30. aprila 2012 zahtevala dodatne informacije glede posojil 17 in 20. Nemčija je odgovorila z dopisom z dne 30. maja 2012.
- (11) Komisija je z dopisom z dne 23. julija 2012 zahtevala dodatne informacije. Nemčija je odgovorila z dopisom z dne 16. avgusta 2012.

⁽⁴⁾ Glej opombo 2.

⁽⁵⁾ Zadeva T-423/07, *Ryanair* proti *Komisiji*, še neobjavljeno v Zbirki odločb.

2. OPIS DEJANSKEGA STANJA IN RAZLOGOV ZA ZAČETEK POSTOPKA

2.1. OZADJE PREISKAVE

- (12) Že v nekaj letih po začetku delovanja münchenskega letališča leta 1992 se je pokazalo, da bo zmogljivost letališča zaradi rasti v potniškem prometu dosegla svoje meje prej, kot je bilo predvideno, zato je bila sprejeta odločitev o gradnji drugega terminala. Družbi FMG ⁽⁶⁾ in LH ⁽⁷⁾ sta 15. julija 1998 podpisali memorandum o soglasju v zvezi z gradnjo in upravljanjem terminala 2 (novega terminala na münchenskem letališču).
- (13) Kot je navedeno v memorandumu o soglasju, sta družbi FMG in LH ustanovili družbi v skupni lasti, odgovorni za gradnjo in upravljanje terminala (v nadaljnjem besedilu: družbi T2):
- a) *FM Terminal 2 Immobilien-Verwaltungsgesellschaft mbH* (v nadaljnjem besedilu: družba Immo T2) je premoženjski holding. Delnice so v lasti družb FMG in LH v razmerju 60:40. Družba Immo T2 je bila odgovorna za gradnjo terminala 2 in ima po dolgoročni zakupni pogodbi z družbo Terminal 2 Betriebsgesellschaft mbH v najemu stavbo terminala 2;
- b) *Terminal 2 Betriebsgesellschaft mbH* (v nadaljnjem besedilu: družba za upravljanje T2) je odgovorna za upravljanje in vodenje terminala 2. Delnice družbe za upravljanje T2 so prav tako v lasti družb FMG in LH v razmerju 60:40.
- (14) V skladu z memorandumom o soglasju so tveganja, ki sta jim izpostavljeni družbi T2, krita glede na porazdelitev delnic med družbama FMG in LH. Družbi FMG in LH sta z družbama T2 sklenili sporazume o prenosu dobička in izgube. Izgube krijeta sorazmerno z lastništvom delnic (60:40). V skladu z nemško zakonodajo sta družbi FMG in LH torej odgovorni za vse dolgove družb T2, ki so nastali v obdobju veljavnosti sporazuma o prenosu dobička in izgube, pri čemer traja ta odgovornost tudi po datumu, na katerega navedeni sporazum preneha veljati, kadar je dolg nastal pred tem datumom.

⁽⁶⁾ Družba FMG je družba z omejeno odgovornostjo v državni lasti, ki upravlja münchensko letališče. Delničarji družbe FMG so Svobodna država Bavarska (51 % delnic), Zvezna republika Nemčija (26 % delnic) in mesto München (23 % delnic).

⁽⁷⁾ Družba LH je svetovni letalski prevoznik, ki kotira na nemški borzi že od leta 1966 in je bila leta 1997 v celoti privatizirana.

- (15) Skupni investicijski stroški za gradnjo terminala 2 na Münchenskem letališču so znašali približno [...] EUR (*). Družbi T2 sta projekt financirali delno z lastnim kapitalom (kapitalski vložki družb FMG in LH) in delno s posojili. Tri nemške javne banke (KfW Bankengruppe⁽⁸⁾, Bayerische Landesbank⁽⁹⁾ in LfA Förderbank Bayern⁽¹⁰⁾) so družbama T2 za financiranje projekta v zvezi s terminalom 2 zagotovile dolgoročna posojila v skupnem znesku [...] milijonov EUR. Obe družbi T2 sta pogodbenici vseh posojilnih pogodb.

2.2. OBSEG FORMALNEGA POSTOPKA PREISKAVE IN UKREPI V OKVIRU PREISKAVE

- (16) Komisija je v sklepu o začetku postopka sklenila, da naložbe kapitala družb FMG in LH ter izključna uporaba terminala 2 s strani družbe LH niso pomenile državne pomoči.
- (17) V zvezi s posojili, ki so jih banke KfW, BayernLB in LfA zagotovile družbama T2 za gradnjo terminala 2, je Komisija menila, da posojila 2, 3, 4, 11, 12, 13, 14, 15, 18, 19 in 22 ne pomenijo državne pomoči v smislu člena 107(1) PDEU.
- (18) Vendar pa so bila v okviru sklepa o začetku postopka izpostavljena naslednja vprašanja:
- 1) Ali se posojila 1, 5, 6, 7, 9, 10, 16, 17, 20, 21 in 23 družbama T2 ter sporazum o rabi zemljišč za zemljišči 4935/3 in 4881 lahko pripiše državi?
  - 2) Ali so bila posojila 1, 5, 6, 7, 9, 10, 16, 17, 20, 21 in 23 družbama T2 odobrena pod tržnimi pogoji? To bi pomenilo, da niso vključevala državne pomoči. Ali je mogoče v nasprotnem primeru tako državno pomoč šteti za združljivo z notranjim trgovom?
  - 3) Ali je najemnina, ki jo družba Immo T2 plačuje družbi FMG za pravico do uporabe zemljišč 4935/3

(*) Zaupne informacije.

(8) KfW Bankengruppe (v nadaljnjem besedilu: banka KfW) je ustanova, ustanovljena v skladu z javnim pravom (*Anstalt des öffentlichen Rechts*), katere namen je podpirati razvoj na različnih področjih, na primer spodbujanje malih in srednje velikih podjetij, ukrepov za varstvo okolja in infrastrukture. Je v lasti Zvezne republike Nemčije (80 %) in zveznih dežel (20 %). Banka KfW svoje posojilne posle refinancira na mednarodnih kapitalskih trgih.

(9) Bayerische Landesbank (v nadaljnjem besedilu: banka BayernLB) je ustanova, ustanovljena v skladu z javnim pravom. V času, ko so bile sklenjene posamezne posojilne pogodbe, je bila posredno prek družbe BayernLB Holding AG v skupni lasti Svobodne države Bavarske in zveze bavarskih hranilnic (*Sparkassenverband Bayern*), pri čemer je imela vsaka v lasti 50-odstotni delež. Svobodna država Bavarska ima trenutno v lasti 94-odstotni delež družbe BayernLB Holding, preostalih 6 % pa je v lasti zveze bavarskih hranilnic.

(10) LfA Förderbank Bayern (v nadaljnjem besedilu: banka LfA) je ustanova, ustanovljena v skladu z javnim pravom, specializirana za pospeševanje splošnega poslovnega razvoja na Bavarskem (vključno z razvojem lokalne infrastrukture). Banka je v celoti v lasti Svobodne države Bavarske.

in 4881, ki zajemata približno 170 000 m², ter za gradnjo terminala 2 na teh zemljiščih, tržna najemnina?

2.2.1. Posojila, odobrena družbama T2

- (19) Za namene tega sklepa so pomembna le posojila 1, 5, 6, 7, 9, 10, 16, 17, 20, 21 in 23, ki sta jih odobrili banki KfW in BayernLB in kot so navedena v sklepu o začetku postopka.
- (20) Obrestne mere za vsa posojila iz uvodne izjave 19 so bile določene v ustreznih posojilnih pogodbah. Osnovna obrestna mera je bila določena na podlagi medbančne obrestne mere, odvisne od zapadlosti, ki je bila ob 11:00 uri objavljena na strani DGZF informacijskega sistema Reuters (lokalni čas München/Frankfurt) na dan, ko je bila določena obrestna mera (dolgoročni donos državnih obveznic banke Deka Bank). Meje tveganja so bile dogovorjene v okviru zadevnih posojilnih pogodb.
- (21) Posojila 5, 6 in 7 so bila odobrena v okviru infrastrukturnega programa banke KfW v skladu s posojilno pogodbo z dne [...], da bi se podprla zagotovitev infrastrukture z vidika regionalnega in gospodarskega razvoja. Obrestne mere za posojila 5, 6, in 7 so bile določene za obdobje desetih let. Po koncu tega obdobja med leti 2009 in 2011 bodo obrestne mere za navedena posojila prilagojene objavljeni referenčni obrestni meri Komisije. Dogovorjena meja tveganja iz posojilne pogodbe se ne spremeni.
- (22) V skladu s posojilno pogodbo z dne 13. septembra 2000 se za posojila 1, 9, 10, 16, 21 in 23 uporabljajo naslednje meje tveganja, izražene v bazičnih točkah (v nadaljnjem besedilu: bps), ki so določene za ves čas trajanja posojilne pogodbe:
- a) banka BayernLB: [...]
  - b) banka KfW: [...]
- (23) Banki BayernLB in KfW sta julija 2003 podpisali dodatek k posojilni pogodbi z dne 13. septembra 2000, da bi za terminal 2 zagotovili dodatna finančna sredstva, potrebna zaradi povečanja stroškov gradnje. Osnovna obrestna mera je bila določena na podlagi medbančne obrestne mere, odvisne od zapadlosti, ki je bila ob 11:00 uri objavljena na strani DGZF informacijskega sistema Reuters (lokalni čas München/Frankfurt) na dan, ko je bila določena obrestna mera (dolgoročni donos državnih obveznic banke Deka Bank). Na podlagi te spremembe so bile obrestne marže za posojila 17 in 20 določene na [...] bps⁽¹¹⁾.

(11) Dopis z dne 17. marca 2005.

- (24) Družbi T2 sta za posojila in kredite zagotovili naslednja zavarovanja:
- (a) [...];
- (b) [...];
- (c) [...];
- (d) [...].
- (25) Poleg tega so si banke pridržale pravico do preklica posojilnih pogodb, če:
- (a) se sporazumi o prenosu dobička in izgube med družbama T2 in njunima delničarjema (družbi FMG in LH) opustijo ali spremenijo tako, da to negativno vpliva na banke;
- (b) Svobodna država Bavarska, Nemčija in München (posamezno ali skupaj) izgubijo absolutni večinski delež in/ali glasovalne pravice v družbi FMG ali
- (c) se delež in/ali glasovalne pravice Svobodne države Bavarske v družbi FMG zmanjšajo na 25 % ali manj.
- (26) Komisija je ob upoštevanju dejstev iz uvodnih izjav 20 do 25 imela pomisleke, ali so bila posojila 1, 5, 6, 7, 9, 10, 16, 17, 20, 21 in 23, ki so jih družbama T2 odobrile javni razvojni banki KfW in LfA ter banka v javni lasti BayernLB, odobrena pod pogoji, ki bi jih bilo mogoče zagotoviti pod običajnimi tržnimi pogoji. Ta ocena je temeljila predvsem na dejstvu, da so bile obrestne mere za navedena posojila dozdevno nižje od referenčnih obrestnih mer, določenih na podlagi Obvestila Komisije o veljavnih obrestnih merah za vračilo državne pomoči in o referenčnih/diskontnih merah za 15 držav članic, ki veljajo od 1. januarja 2005, ter o zgodovinskih obrestnih merah za vračilo državne pomoči in referenčnih/diskontnih merah, ki veljajo od 1. avgusta 1997⁽¹²⁾ (v nadaljnjem besedilu: Obvestilo Komisije iz leta 2005).
- (27) Obvestilo Komisije iz leta 2005 je pozneje nadomestilo Sporočilo Komisije o spremembi metode določanja referenčnih obrestnih mer in diskontnih stopenj z dne 12. decembra 2007⁽¹³⁾ (v nadaljnjem besedilu: Sporočilo o referenčnih obrestnih merah iz leta 2008). V skladu s Sporočilom o referenčnih obrestnih merah iz leta 2008 je treba pri določanju mej tveganja upoštevati bonitetno oceno (kreditno sposobnost) zadevnih družb in zavarovanje, ki je na voljo. Komisija je bila mnenja, da sta bonitetni oceni matičnih družb FMG in LH pomembni za obravnavano zadevo. Komisija je v predhodni oceni pojasnila, da so obrestne mere za posojila glede na bonitetni oceni družb dozdevno nižje od obrestnih mer, določenih na podlagi Sporočila o referenčnih obrestnih merah iz leta 2008.
- (28) Pogoji, pod katerimi so bila odobrena posojila 1, 5, 6, 7, 9, 10, 16, 17, 20, 21 in 23, so torej bili dozdevno ugodnejši od približka, ki ga je Komisija določila za tržno obrestno mero na podlagi Sporočila o referenčnih obrestnih merah iz leta 2008.
- (29) Komisija je izrazila tudi pomisleke glede pripisljivosti ukrepov državi. Za posojila, ki sta jih odobrili banki BayernLB in LfA, očitno ni bila potrebna odobritev nadzornega sveta.
- 2.2.2. Sporazum o rabi zemljišč med družbama FMG in Immo T2**
- (30) Družbi FMG in Immo T2 sta 30. marca 2000 sklenili pogodbo, v skladu s katero je družba FMG družbi Immo T2 dodelila pravico do uporabe zemljišč 4935/3 in 4881 s površino približno 170 000 m², ter do gradnje terminala 2 na teh zemljiščih.
- (31) V zameno plačuje družba Immo T2 letno najemnino v znesku [...] plus DDV (približno [...] EUR) za pravice do izključne uporabe. Od začetka delovanja terminala 2 se ta najemnina plačuje četrtletno v obliki zaostalih plačil. Zaradi upoštevanja sprememb v cenah nepremičnin in obrestnih merah bo znesek letne najemnine po [...] letih revidiran in po potrebi prilagojen.
- (32) Pogodba se sklene za [...] let. [...]
- (33) Komisija v zvezi s pogodbo o rabi zemljišč ni mogla izključiti možnosti, da je najemnina, ki jo družba Immo T2 plačuje družbi FMG za zemljišče, na katerem je bil zgrajen terminal 2, tržna cena.
- (34) Komisija je izrazila tudi pomisleke glede pripisljivosti ukrepov državi. Komisija ni bila seznanjena, ali pri sklepanju sporazuma o rabi zemljišč sodelovali javni delničarji družbe FMG.

⁽¹²⁾ UL C 88, 12.4.2005, str. 5.⁽¹³⁾ UL C 14, 19.1.2008, str. 6.

2.2.3. Združljivost morebitne državne pomoči za družbi T2

- (35) Komisija je proučila, ali bi bili najemnina iz uvodne izjave 31 in posojila iz uvodne izjave 19 združljivi z notranjim trgov, če bi pomenili državno pomoč. Zlasti posojila 16, 17, 20, 21 in 23 so dozdevno vključevala pomoč za tekoče poslovanje, ki najverjetneje ne izpolnjuje zahtev iz člena 107(2) in (3) PDEU, v skladu s katerimi bi se lahko izvzela iz splošne prepovedi državne pomoči.

3. PRIPOMBE NEMČIJE

3.1. OBSEG POSTOPKA PREISKAVE IN POJEM GOSPODARSKE DEJAVNOSTI DRUŽB T2

- (36) Nemčija najprej predloži stališča glede pojma gospodarske dejavnosti družb T2 in uporabi člena 107(1) PDEU v zvezi z njima, kot sta bila razložena pred sodbo Splošnega sodišča v zadevi *Aéroports de Paris* ⁽¹⁴⁾.

- (37) Nemčija izpostavlja, da je banka BayernLB, ki je pozneje v zvezi z zadevnimi posojili prevzela vlogo vodilne banke, 2. decembra 1998 že objavila zavezujočo obvezo iz posojil za financiranje družb T2. Nemčija v nadaljevanju pojasnjuje, da so pogoji vseh posojil, ki so jih odobrile banke KfW, LfA in BayernLB, temeljili na tej obvezi, ki je torej zagotovo določala pogoje posojilnih pogodb. Pogoji za posojila 5, 6 in 7 so bili nepreklicno določeni v posojilni pogodbi z dne 31. avgusta 1999, pogoji za posojila 1, 9, 10, 16, 21 in 23 pa v posojilni pogodbi z dne 13. septembra 2000. Obe posojilni pogodbi sta bili nepreklicno sklenjeni pred sodbo *Aéroports de Paris*. Poleg tega je bil sporazum o rabi zemljišč podpisan 30. marca 2000, tj. pred sodbo Splošnega sodišča v zadevi *Aéroports de Paris*.

- (38) Zato je mogoče skladnost mej tveganja oceniti le glede na razmere v zadevnem obdobju. Poleg tega se upravljanje in gradnja letališča v zadevnem obdobju nista

štela za gospodarsko dejavnost, ker letališča niso spadala na področje uporabe člena 107(1) PDEU.

3.2. ELEMENT POMOČI V POSOJILIH, ODOBRENH DRUŽBAMA T2

3.2.1. Skladnost bančnih posojil s trgov

- (39) V zvezi s posojili, odobrenimi družbama T2, Nemčija najprej poda pripombe glede ustreznega okvira za oceno, ali so bila posojila v skladu s tržnimi pogoji. Zavrača oceno zadevnih posojil na podlagi Obvestila Komisije iz leta 2005. Neustrezno je splošne obrestne mere za posamezna posojila, odobrena družbama T2, primerjati z referenčno obrestno mero Komisije. Namesto tega bi bilo treba analizirati ustrezne meje tveganj in jih primerjati z ustreznim tržnim referenčnim merilom. Osnovna obrestna mera niha iz dneva v dan in nobena stran ne more nanjo na noben način vplivati. Zato bi morala Komisija kot referenčno vrednost za meje tveganja namesto tega uporabiti tržne primerjave, ker zasebni upniki pri sklepanju posojilnih pogodb običajno ne upoštevajo meje tveganja iz Obvestila Komisije iz leta 2005. Poleg tega Nemčija trdi, da neustreznost Obvestila Komisije iz leta 2005 priznava tudi Sporočilo o referenčnih obrestnih merah iz leta 2008, ki upošteva tudi bonitetno oceno posojiljemalca in zagotovljeno zavarovanje.
- (40) Po mnenju Nemčije prav tako ni nujno, da Komisija uporabi Sporočilo o referenčnih obrestnih merah iz leta 2008, ker bi se morala Komisija pri svoji oceni opreti raje na tržna referenčna merila, kadar so na voljo tržne primerjave. V nasprotnem primeru bi bila močno ogrožena konkurenčnost javnih kreditnih institucij, ker bi se lahko natančni pogoji dokončno določili le na podlagi referenčne obrestne mere Komisije in ne več na podlagi dejanskih tržnih pogojev.

- (41) Nemčija v nadaljevanju navaja, da so pogoji zadevnih posojil utemeljeni z zelo dobro bonitetno oceno in zelo veliko kreditno sposobnostjo družb FMG in LH. V zvezi s tem je treba oceno kreditne sposobnosti izvesti na ravni družb FMG in LH, ker banke v skladu z običajno prakso upoštevajo le kreditno sposobnost matičnih družb, kadar je med hčerinskimi in njihovimi matičnimi družbami prisoten sporazum o prenosu dobička in izgube.

⁽¹⁴⁾ Zadeva T-128/98, *Aéroports de Paris* proti Komisiji, Recueil, str. II-3929 (v nadaljnjem besedilu: sodba *Aéroports de Paris*), potrjena na podlagi pritožbe v zadevi C-82/01P, *Aéroports de Paris* proti Komisiji, Recueil, str. I-9297 (v nadaljnjem besedilu: sodba, izdana v pritožbenem postopku *Aéroports de Paris*).

(42) Nemčija izpostavlja, da je bonitetna agencija Standard & Poor's družbi LH v obdobju 2001–2003 dala bonitetno oceno BBB+ ⁽¹⁵⁾. Družba FMG ne prejme bonitetne ocene zunanjega podjetja, ker je v celoti v javni lasti. Nemčija primerja finančno stanje družbe FMG s finančnim stanjem letališča Schiphol, ki je prav tako v celoti v javni lasti in mu je bonitetna agencija Standard & Poor's dala oceno med A ⁽¹⁶⁾ in AA ⁽¹⁷⁾. Poleg tega je družba FMG leta 2006 od mednarodnega konzorcija, ki ga je sestavljalo skupaj 21 javnih in zasebnih bank, dobila sindicirano, nezavarovano posojilo v znesku [...] EUR. Družba FMG je v memorandumu za to posojilo prejela bonitetno oceno [...] ⁽¹⁸⁾.

(43) Nemčija ugotavlja, da je bilo v nasprotju s sindiciranim posojilom, odobrenim družbi FMG, za zadevna posojila zagotovljeno znatno zavarovanje. Poleg zavarovanja iz sklepa o začetku postopka je treba za zavarovanje posojil upoštevati, da [...]. To dokazuje, da bi bila za zadevna posojila ustrezna še nižja meja tveganja, kot je bila uporabljena za sindicirano posojilo, pri čemer je ta bila med [...] in [...] bps.

(44) Nemčija v nadaljevanju pojasnjuje, da poleg zavarovanja iz uvodnih izjav 40 in 45 sklepa o začetku postopka ni bilo zagotovljeno nobeno dodatno zavarovanje. Po navedbah Nemčije je 31. decembra 2002 vrednost [...] znašala [...] EUR, vrednost ustreznih dolgov pa [...] EUR. Nemčija dodaja, da se je 31. decembra 2003 vrednost [...] povečala na [...] EUR, vrednost ustreznih dolgov pa je znašala [...] EUR. Tako družbi FMG in LH kot tudi delničarji družbe FMG niso zagotovili nobenih dodatnih jamstev.

(45) V zvezi s primerljivostjo pogojev zadevnih posojil z izdajo obveznic družb Deutsche Telekom AG, Bayer AG, Volkswagen AG in Deutsche Börse AG bonitetne ocene teh družb kažejo, da je njihov gospodarski položaj v celoti primerljiv z gospodarskim položajem družb FMG

⁽¹⁵⁾ Ta bonitetna kategorija pomeni, da ima posojilojemalec zadostno zmožnost izpolnjevanja svojih finančnih obveznosti. Vendar obstaja verjetnost, da bi lahko neugodne gospodarske razmere ali spremenljive okoliščine oslabile zmožnost izpolnjevanja finančnih obveznosti.

⁽¹⁶⁾ Ta bonitetna kategorija pomeni, da ima posojilojemalec veliko zmožnost izpolnjevanja finančnih obveznosti, vendar je nekoliko bolj dovzeten za negativne učinke zaradi sprememb okoliščin in gospodarskih razmer kot posojilojemalci, uvrščeni v višje bonitetne kategorije.

⁽¹⁷⁾ Ta bonitetna kategorija pomeni, da ima posojilojemalec zelo veliko zmožnost izpolnjevanja svojih finančnih obveznosti.

⁽¹⁸⁾ [...].

in LH. Bonitetne ocene teh družb, ki jih je predložila Nemčija, so navedene v preglednici 1:

Preglednica 1

Primerjava bonitetnih ocen, ki jih je predložila Nemčija

Družba	Bonitetna ocena (dolgoročna) agencije Standard & Poor's	Bonitetna ocena (dolgoročna) agencije Moody's
Deutsche Telekom AG	BBB+	Baa1
Bayer AG	A-	A3
Volkswagen AG	A-	A3
Deutsche Börse AG	AA	ni podatkov

(46) Nemčija nadalje opozarja na povprečne meje tveganja (v bps) za podjetniške obveznice na euroobmočju z bonitetno oceno (glede na metodologijo bonitetnega ocenjevanja agencije Standard & Poor's) med AA in BBB, kot je navedeno v preglednici 2:

Preglednica 2

Povprečne meje tveganja (v bps) za podjetniške obveznice na euroobmočju

Obdobje	AA	A	BBB
1997–2007	15,6	38,6	83,3
1997–2003/2005	17,4	40,8	89,4
1997–2000	5,0	19,5	47,4

(47) Po trditvah Nemčije je iz preglednice 2 razvidno, da so meje tveganja časovno zelo spremenljive, zaradi česar ni sprejemljivo, da se pri oblikovanju sklepov o tem, ali so bile meje tveganja za zadevna posojila določene pod običajnimi tržnimi pogoji, uporabijo meje tveganja, ki so veljale le v določenem mesecu.

3.3. POGOJI SPORAZUMA O RABI ZEMLJIŠČ, PODPISANEGA 30. MARCA 2000

(48) V zvezi s pogoji sporazuma o rabi zemljišč, podpisanega 30. marca 2000, Nemčija trdi, da je primerjava z običajno nakupno ceno zemljišča na območju v okolici Münchenskega letališča pokazala, da je najemnina, ki jo plačuje družba Immo T2, višja od primerljive tržne vrednosti.

- (49) Nemčija pojasnjuje, da je bila letna najemnina v znesku [...] DEM (približno [...] milijonov EUR) določena na podlagi naslednjih parametrov:
- a) velikost zemljišča, tj. 170 000 m²;
- b) izhodiščna cena za m² v znesku [...] DEM (približno [...] EUR) in
- c) letna stopnja donosa [...] na ceno za m².
- (50) Nemčija meni, da naslednji razlogi dokazujejo, da je cena v višini [...] DEM (približno [...] EUR) za m² tržna cena.
- (51) Za določitev tržne cene zemljišča je treba primerjati cene podobnih delov zemljišč, zlasti v zvezi z možnostjo gradnje, lokacijo in stopnjo razvoja. Leta 2000, ko je bil podpisan sporazum o rabi zemljišč, so bili zadevni deli zemljišč primerni za razvoj, ni pa bilo nobene infrastrukture. Zato je treba pri določitvi tržne cene za uporabo zadevnih zemljišč upoštevati stroške infrastrukture iz preglednice 3. Te stroške je financirala družba Immo T2, čeprav bi jih sicer moral kriti lastnik zemljišča.
- (52) Glede na dejanske investicijske stroške, ki jih je imela in financirala družba Immo T2, se vrednost zemljišč poveča za približno [...] EUR za m², kar skupaj znaša približno [...] EUR za m². Če se ceste in mostovi, ki jih je financirala družba Immo T2, ne bi upoštevali, bi se vrednost zemljišč kljub temu povečala na približno [...] EUR za m².
- (53) Nemčija v nadaljevanju pojasni, da je namen tega izračuna zgolj primerjanje vrednosti zadevnih zemljišč in drugih delov zemljišč. Pri izračunu najemnine je vrednost zemljišča ostala [...] EUR za m², ker je vse infrastrukturne stroške namesto lastnika zemljišča krila družba Immo T2. V nasprotnem primeru bi morala družba Immo T2 kriti te stroške dvakrat.
- (54) Poleg tega Nemčija opozarja, da se deli zemljišča nahajajo v občini Oberding, ki je na podeželskem območju okrožja Erding. Vrednost delov zemljišča z infrastrukturo, ki se nahajajo na industrijskem območju v neposredni bližini letališča v predelu Schwaig občine Oberding, se v zadnjih letih ni spremenila, in sicer znaša približno [...] EUR za m². To navedbo je potrdila neodvisna skupina strokovnjakov za vrednotenje zemljišč (*Unabhängige Gutachterausschuss für Grundstückswerte*) na uradu okrožnega sveta (*Landratsamt*) okrožja Erding.
- (55) Vendar Nemčija meni, da je treba ceno v znesku [...] EUR za m² dodatno prilagoditi. Tako bi bilo treba najprej zvišati ceno primerjalne parcele za približno [...] % ali [...] EUR za m². Na podlagi tega se referenčna cena zviša na [...] EUR za m².
- (56) Na vrednost dela zemljišča odločilno vpliva tudi lokacija. Za razliko od primerjalnih delov zemljišč na območju Schwaig imajo parcele terminala 2 neposreden dostop do letališča, avtoceste, primestne železnice (*S-Bahn*) in druge infrastrukture lokalnega javnega prometa. Da bi se upoštevale te tržne prednosti, bi bilo treba ceno v skladu z ocenami strokovnjakov dodatno zvišati za približno [...] % ali [...] EUR za m². S tem se referenčna cena zviša z [...] EUR za m² na [...] EUR za m².
- (57) Ob upoštevanju navedenih pomislekov je vrednost zadevnih delov zemljišč, vključno z infrastrukturnimi stroški, ki jih krije družba Immo T2, najmanj [...] EUR za m² (ne vključuje stroškov za mostove in ceste). Zato Nemčija meni, da je vrednost zadevnih delov zemljišč vsaj za [...] % višja od referenčne cene. Zadevni sporazum o uporabi zemljišča je bil torej sklenjen pod običajnimi tržnimi pogoji in zato ne vključuje nobenega elementa pomoči.
- (58) Nemčija tudi opozarja, da se vse te referenčne vrednosti nanašajo na prodajo zemljišča, kar pomeni, da so to cene, po katerih se izvede prenos lastništva. Zadevni sporazum pa zadeva zgolj dovoljenje za uporabo zemljišča v zameno za najemnino za omejeno obdobje ([...] let) brez prenosa lastništva. Med pogajanji si je

Preglednica 3

Pregled infrastrukturnih investicijskih stroškov, ki jih je financirala družba Immo T2

Ukrepi/naložbe, ki jih je financirala družba Immo T2	V milijonih EUR
Ceste in mostovi	[...]
Dostop do infrastrukture lokalnega javnega prometa	[...]
Oskrbovalni vod za javne službe in IKT (električna energija, voda in odstranjevanje odpadne vode, telekomunikacije itd.)	[...]
Oskrba z energijo	[...]
Priključki za vodo in odpadno vodo	[...]
Telekomunikacije	[...]
Skupaj	[...]

družba LH prizadevala, da bi s tem dejavnikom utemeljila nižjo najemnino. Vendar v skladu z „dvojno klavzulo prenosa“ (*doppelte Heimfallregelung*), ki jo vključuje sporazum o rabi zemljišč, družba Immo T2 ne bo mogla pridobiti lastništva za zgradbo terminala ali dela zemljišča, na katerem je bila zgrajena.

(59) Zato je Nemčija mnenja, da je najemnina za uporabo zadevnih dveh delov zemljišč pravzaprav višja od običajne tržne cene za njun nakup in zato ne vključuje elementa državne pomoči v smislu člena 107(1) PDEU.

4. PRIPOMBE TRETJIH STRANI: DRUŽBA RYANAIR

(60) Komisiji je pripombe o sklepu o začetku postopka poslala samo družba Ryanair. Po navedbah družbe Ryanair je trditev Nemčije, da so dogovori v zvezi s terminalom 2 omogočili optimizacijo uporabe letališča, neutemeljena. Družba Ryanair nadalje trdi, da bi morala Komisija preiskati tudi razdelitev lastniške strukture med družbo Immo T2 in družbo za upravljanje T2.

(61) V zvezi z bančnimi posojili družba Ryanair ugovarja, da premija za tveganje v višini 75 bazičnih točk ni ustrezna. Družba Ryanair tudi trdi, da je Komisija sama priznala, da sta družbi T2 na novo ustanovljeni družbi s posebnim namenom brez preteklih bonitetnih ocen, da je družba FMG močno odvisna od poslovne strategije družbe LH, da družba LH s sorazmerno visoko stroškovno osnovo in šibko operativno maržo posluje v ciklični, kapitalsko intenzivni in cenovno konkurenčni letalski industriji ter da varščina, ki jo običajno zahtevajo banke, očitno ni zagotovljena. Glede na te dejavnike bi bilo treba uporabiti višjo premijo za tveganje.

(62) Družba Ryanair sumi, da Nemčija morda prikriva informacije o jamstvih, ki jih je država ponudila bankam. Družba Ryanair ugotavlja, da so si banke, ki so odobrile posojila, pridržale pravico do prekinitve posojilnih pogodb z družbama T2, če bi določeni javni organi izgubili nadzor nad družbo FMG, kar kaže na to, da so bila zadevna posojila odobrena na podlagi implicitnega ali eksplicitnega jamstva, ki so ga zagotovili javni lastniki družb T2. Zato družba Ryanair meni, da so obrestne mere, ki jih zahtevajo banke, nižje od obrestnih mer pod običajnimi tržnimi pogoji in da bi bilo treba s preiskavo proučiti, ali sta družbi T2 plačali ustrezno nadomestilo za jamstvo.

(63) V zvezi z najemnino za zemljišče, na katerem je bil zgrajen terminal 2, družba Ryanair navaja, da družba

Immo T2 uporablja zemljišče od marca 2000, čeprav je začel terminal obratovati šele junija 2003. Zato družba Ryanair meni, da je lahko družba Immo T2 tri leta in tri mesece brezplačno uporabljala zemljišče. Družba Ryanair nadalje trdi, da je obdobje [...] med pregledoma najemnine neobičajno dolgo, kar je ugodno za najemnika.

(64) V zvezi z enakopravnim dostopom do infrastrukture družba Ryanair trdi, da so partnerji družbe LH v zvezi Star Alliance prav tako prejeli pomoč. Po mnenju družbe Ryanair je prednostni dostop za člane zveze Star Alliance posebna ugodnost, ki jo je dodelila družba FMG, ne da bi v zameno prejela kakršno koli posebno ugodnost. Družba Ryanair oporeka očitku, da med terminaloma 1 in 2 ni nobene razlike v kakovosti, saj ima terminal 2 na primer večjo zmogljivost, parkirna mesta, tlorisno površino in mesta terminalov kot terminal 1. Mogoče je predvideti, da bo terminal 1 v prihodnosti hitreje preobremenjen kot terminal 2. Družba Ryanair meni, da družba LH najverjetneje ne plačuje nobenih dodatnih dajatev družbi FMG v zameno za to prednostno obravnavo. Nazadnje družba Ryanair izpostavlja škodljiv vpliv pomoči na konkurenco v južni Nemčiji.

5. ODGOVOR NEMČIJE NA PRIPOMBE DRUŽBE RYANAIR

(65) V odgovoru na pripombe družbe Ryanair o sklepu o začetku postopka Nemčija najprej obravnava vpliv morebitne pomoči v tem primeru na konkurenčni položaj družbe Ryanair. Tudi ob predpostavki, da je bila v tem primeru dodeljena državna pomoč, to ne bi bistveno vplivalo na konkurenčni položaj družbe Ryanair na trgu. Družba Immo T2 je zgolj premoženjski holding, ki najema zemljišči, na katerih je zgrajen terminal 2, in ki oddaja terminal 2 družbi za upravljanje T2. Družba za upravljanje T2 je družba, ki najema in upravlja terminal 2 ter ga oddaja posameznim najemnikom. Oba morebitna upravičenca do pomoči sta torej dejavna na povsem drugih trgih kot družba Ryanair. Zgolj dejstvo, da ima družba LH v lasti delnice družb T2, ne ustvarja konkurenčnega razmerja med družbama LH in Ryanair.

(66) Nemčija nadalje trdi, da so dogovori o terminalu 2 dejansko omogočili optimizacijo uporabe letališča. Prav tako zavrača vsakršno kritiko glede porazdelitve lastništva v družbah T2. Ta porazdelitev izraža kapital, ki sta ga vložili družbi FMG in Lufthansa, in razporeditev tveganja. Komisija to prakso sprejema in potrjuje, da je ureditev v skladu s tržnimi pogoji. Poleg tega Nemčija pojasnjuje, da za zagotovitev izpolnjevanja obveznosti s strani družbe LH v zvezi z vzpostavitvijo vozlišča na letališču niso bile potrebne sankcije, saj mora družba LH deliti poslovna tveganja v zvezi z delovanjem terminala 2.

- (67) V zvezi s pripombami družbe Ryanair glede ocene financiranja posojil Nemčija izpostavlja, da je premija za tveganje v višini 75 bps, ki jo je Komisija v skladu z Obvestilom Komisije iz leta 2005 uporabila kot podlago za sklep o začetku postopka, primerna le, če je podjetje v težavah ali ni zmožno zagotoviti zadostnega zavarovanja. V tem primeru ne gre za nobeno od teh dveh okoliščin, saj ne vključuje izrednega bonitetnega tveganja.
- (68) V zvezi s pripombami družbe Ryanair glede pogojev sporazuma o rabi zemljišč Nemčija najprej pojasni, zakaj družba Immo T2 v obdobju gradnje terminala 2, ki je trajalo tri leta in tri mesece, ni plačevala najemnine. Nemčija potrjuje, da družba Immo T2 v obdobju gradnje ni plačevala najemnine za uporabo zemljišč. Vendar je treba zadevne ureditve oceniti v celoti, tj. ob upoštevanju plačil najemnine po izgradnji terminala 2, ki izravnajo neplačevanje najemnine v prvih treh letih in treh mesecih. Upoštevati bi bilo treba tudi dejstvo, da družbama T2 ni bila omogočena možnost za pridobitev zemljišč. V zvezi z dvomi družbe Ryanair glede ustreznosti desetletnega prilagoditvenega obdobja je Nemčija že dokazala, da najemnina znatno presega tržno vrednost, kar je odločilen element.
- (69) Poleg tega Nemčija ponovno poudarja kvalitativno enakovrednost terminalov. Kvantitativne utemeljitve družbe Ryanair so brezpredmetne. Terminala se razlikujeta, ker je terminal 1 namenjen direktnim letom, medtem ko je terminal 2 zasnovan kot vozlišče in je zato večji. Kakovost terminala 1 pa ni nič slabša. Domneva družbe Ryanair, da bo terminal 1 hitreje preobremenjen, ni pravilna, saj je trenutno v uporabi le 66 % zmogljivosti terminala 1, medtem ko terminal 2 uporablja skoraj vse svoje zmogljivosti (90 %).
- (70) Nemčija trdi, da nadzor državne pomoči za ta primer ni relevanten. Komisija je sama priznala, da se delovanje mednarodnega letališča obravnava kot gospodarska dejavnost šele od sodbe Splošnega sodišča v zadevi *Aéroports de Paris*. Zato ukrepi, sprejeti pred tem datumom, pomenijo veljavno pomoč v smislu člena 1(b)(v) Uredbe Sveta (ES) št. 659/1999 z dne 22. marca 1999 o določitvi podrobnih pravil za uporabo člena 93 Pogodbe ES⁽¹⁹⁾. Nemčija tudi trdi, da pomenijo ukrepi individualno pomoč v smislu člena 1(e) Uredbe (ES) št. 659/1999, zato Komisija nima pravice do nadzora nad temi ukrepi.
- (71) Nazadnje Nemčija opozarja, da za to zadevo ni pomembna sodba Splošnega sodišča iz leta 2000, temveč

dokončna sodba Sodišča z dne 24. oktobra 2002. Šele s slednjo sodbo sta bili zagotovljeni dokončna poravnava zadeve in pravna varnost.

6. OCENA: OBSTOJ POMOČI DRUŽBAMA T2

- (72) V skladu s členom 107(1) PDEU je „vsaka pomoč, ki jo dodeli država članica, ali kakršna koli vrsta pomoči iz državnih sredstev, ki izkrivlja ali bi lahko izkrivljala konkurenco z dajanjem prednosti posameznim podjetjem ali proizvodnji posameznega blaga, nezdružljiva z notranjim trgom, kolikor prizadene trgovino med državami članicami“.
- (73) Merila iz člena 107(1) PDEU so kumulativna. Zadevni ukrepi pomenijo državno pomoč v smislu člena 107(1) PDEU, če so izpolnjena vsa merila (a)–(d). Za finančno pomoč velja:
- dodeli jo država ali je dodeljena iz državnih sredstev;
  - prednost daje določenim podjetjem ali proizvodnji posameznega blaga;
  - izkrivlja ali bi lahko izkrivljala konkurenco in
  - vpliva na trgovino med državami članicami.

6.1. POSOJILA, ODOBRENA DRUŽBAMA T2

6.1.1. Uporaba pravil o državni pomoči za financiranje letališke infrastrukture

- (74) Do nedavnega so razvoj letališč pogosto opredeljevala le vprašanja prostorskega načrtovanja ali v nekaterih primerih vojaške zahteve. Delovanje letališč je bilo organizirano kot del javne uprave in ne kot gospodarska dejavnost. Konkurenca med letališči in upravljavci letališč je bila prav tako omejena in se je razvijala postopno. Na podlagi tega je sama Komisija državno financiranje letališč in letališke infrastrukture v preteklosti obravnavala kot splošni ukrep gospodarske politike, za katerega ni mogoče uporabljati pravil o državni pomoči iz Pogodbe⁽²⁰⁾.

⁽¹⁹⁾ UL L 83, 27.3.1999, str. 1.

⁽²⁰⁾ Sporočilo o uporabi členov 92 in 93 Pogodbe ES in člena 61 Sporazuma EGP o državnih pomočeh v letalskem sektorju (UL C 350, 10.12.1994, str. 5).

- (75) Vendar so se razmere v zadnjih letih spremenile. Čeprav se navedena vprašanja prostorskega načrtovanja in upravne strukture v nekaterih primerih morda še vedno upoštevajo, je bila večina letališč vključena v okvir gospodarskega prava, da bi lahko v vedno bolj konkurenčnem okolju delovala pod tržnimi pogoji. Postopek prenosa v zasebni sektor običajno poteka v obliki privatizacije ali vse večjega odpiranja kapitala. V zadnjih letih so zasebne kapitalske družbe ter naložbeni in pokojninski skladi pokazali velik interes za nakup letališč.
- (76) Letališka industrija Unije je v zadnjih letih doživela korenite organizacijske spremembe, ki izražajo ne le aktiven interes zasebnih investitorjev za letališki sektor, ampak tudi spremembo odnosa javnih organov do sodelovanja zasebnega sektorja pri razvoju letališč. S tem se je povečala raznolikost in kompleksnost nalog, ki jih opravljajo letališča.
- (77) S temi nedavnimi spremembami so se spremenili tudi gospodarski odnosi med letališči. Medtem ko so se letališča v preteklosti upravljala predvsem kot infrastruktura z namenom zagotavljanja dostopnosti in prostorskega razvoja, si že več let vedno več letališč prizadeva tudi za doseganje komercialnih ciljev, pri čemer na podlagi medsebojne konkurence privabljajo zračni promet.
- (78) Glede na postopni razvoj tržnih sil v tem sektorju ni enostavno določiti datuma, od katerega je treba delovanje letaliških zmogljivosti nedvomno obravnavati kot gospodarsko dejavnost. Vendar sodna praksa Splošnega sodišča izraža spremenljivo naravo delovanja letališč. V sodbi *Aéroports de Paris* je Splošno sodišče presodilo, da je delovanje letališča, vključno z zagotavljanjem letaliških storitev letalskim prevoznikom in ponudnikom storitev na letališčih, gospodarska dejavnost, ker vključuje dajanje na voljo letaliških zmogljivosti letalskim prevoznikom in različnim ponudnikom storitev v zameno za pristojbino, ki jo svobodno določi upravljavec. Če je upravljavec javni organ, ta dejavnost ne spada na področje izvrševanja njegovih uradnih pooblastil in jo je mogoče ločiti od njegovih dejavnosti pri izvrševanju teh pooblastil⁽²¹⁾. Zato od sodbe *Aéroports de Paris* (decembra 2000) gradnje in delovanja letališč ni več mogoče obravnavati kot nalogo, ki jo v okviru javne politike izvaja uprava, ki ne spada na področje nadzora državne pomoči.
- (79) V sodbi *Leipzig/Halle Airport* je Splošno sodišče potrdilo, da ni mogoče *a priori* izključiti uporabe pravil o državni pomoči za letališča, ker je delovanje letališča gospodarska dejavnost, katere del je gradnja letališke infrastrukture⁽²²⁾. Ko začne upravljavec letališča, ne glede na svoj pravni status ali način financiranja, izvajati gospodarsko dejavnost, se šteje za podjetje v smislu člena 107(1) PDEU, zato se uporabljajo pravila o državni pomoči iz Pogodbe⁽²³⁾.
- (80) V sodbi *Leipzig/Halle Airport* je Splošno sodišče tudi presodilo, da od leta 2000 ni več mogoče izključiti uporabe pravil o državni pomoči za financiranje letališke infrastrukture⁽²⁴⁾.
- (81) Ob upoštevanju uvodnih izjav 74 do 80 Komisija meni, da so države članice pred sodbo Splošnega sodišča v zadevi *Aéroports de Paris* lahko domnevale, da ukrepi financiranja, ki so bili dokončno sprejeti pred sodbo *Aéroports de Paris*, niso pomenili državne pomoči in jih zato ni bilo treba priglasiti Komisiji. Na podlagi tega Komisija ne more na osnovi pravil o državni pomoči izpodbijati ukrepov financiranja, ki so bili dokončno sprejeti pred sodbo v zadevi *Aéroports de Paris*.
- (82) Čeprav ukrepi financiranja, ki so bili dokončno sprejeti pred razvojem konkurence v sektorju letalskega prevoza, ob sprejetju niso pomenili državne pomoči, bi jih bilo treba zdaj obravnavati kot veljavno pomoč v skladu s členom 1(b)(v) Uredbe (ES) št. 659/1999.
- (83) V zvezi z obravnavanim primerom in posojili, odobrenimi družbam T2 za financiranje gradnje terminala 2, Komisija v sklepu o začetku postopka navaja, da so bile obrestne mere določene v času črpanja posojil, tj. na datum, na katerega so bila sredstva izplačana družbama T2.

⁽²¹⁾ Sodba, izdana v pritožbenem postopku, *Aéroports de Paris*, odstavek 75 z nadaljnjimi sklicevanji.

⁽²²⁾ Sodba z dne 24. marca 2011 v zadevi T-455/08, *Flughafen Leipzig-Halle GmbH und Mitteldeutsche Flughafen AG* proti Komisiji, zlasti odstavek 105 in 106, še neobjavljeno v Zbirki odločb.

⁽²³⁾ Glej zlasti Odločbo Komisije z dne 17. junija 2008 v zadevi C 29/08 letališče Frankfurt-Hahn – Morebitna državna pomoč letališču in pogodba z družbo Ryanair, UL C 12, 17.1.2009, str. 6, odstavki 204–208, in Sklep Komisije z dne 21. marca 2012 v zadevi C 76/2002 letališče Charleroi – Morebitna državna pomoč letališču in družbi Ryanair, UL C 248, 17.8.2012, str. 1.

⁽²⁴⁾ Sodba *Leipzig/Halle Airport*, zlasti odstavek 106.

- (84) Vendar je Nemčija med formalnim postopkom preiskave pojasnila, da so bili pogoji za posojila 5, 6 in 7 nepreklicno določeni v posojilni pogodbi z dne 31. avgusta 1999, pogoji za posojila 1, 9, 10, 16, 21 in 23 pa v posojilni pogodbi z dne 13. septembra 2000. Poleg tega je Nemčija zagotovila dodatne dokaze, da so bili pogoji posojilnih pogodb z dne 31. avgusta 1999 in dne 13. septembra 2000 določeni na podlagi zavezujoče obveze iz posojil z dne 2. decembra 1998. Pogoji teh posojil od takrat niso bili spremenjeni.
- (85) Komisija ugotavlja, da so bili pogoji za posojila 1, 5, 6, 7, 9, 10, 16, 21 in 23 nepreklicno določeni pred sodbo *Aéroports de Paris* (tj. pred 12. decembrom 2000). Na podlagi tega je Komisija sklenila, da ni upravičena, da bi na osnovi pravil o državni pomoči proučila in izpodbijala posojila 1, 5, 6, 7, 9, 10, 16, 21 in 23.
- (86) Ob upoštevanju pravnega položaja iz uvodnih izjav 74 do 82 bo Komisija omejila svojo oceno na posojili 17 in 20, ki sta bili družbi za upravljanje T2 odobreni v okviru dodatka k posojilni pogodbi iz leta 2003.
- (87) Komisija v zvezi s tem opozarja, da družba za upravljanje T2 upravlja terminal 2 na poslovni osnovi, pri čemer ga v zameno za plačilo pristojbin oddaja letalskim prevoznikom, restavracijam in lastnikom podjetij. Zato bi bilo treba pri oceni posojil 17 in 20 na osnovi pravil o državni pomoči družbo za upravljanje T2 šteti za družbo, ki izvaja gospodarsko dejavnost v smislu člena 107(1) PDEU.

6.1.2. Selektivna gospodarska prednost

- (88) Da bi Komisija preverila, ali je bila družbi dana gospodarska prednost v obliki posojila pod preferencialnimi pogoji, uporablja „načelo posojilodajalca pod tržnimi pogoji“. V skladu s tem načelom se dolžniški kapital, ki ga država neposredno ali posredno da na voljo družbi, in sicer v okoliščinah, ki ustrezajo običajnim tržnim pogojem, ne bi smel opredeliti kot državna pomoč⁽²⁵⁾.
- (89) Komisija mora v obravnavanem primeru oceniti, ali pogoji posojil 17 in 20, ki sta bili odobreni družbi za

upravljanje T2, dajejo tej družbi gospodarsko prednost, ki je družba prejemnica ne bi imela pod običajnimi tržnimi pogoji.

- (90) Nemčija meni, da je bilo v celoti upoštevano „načelo posojilodajalca pod tržnimi pogoji“, saj sta bili posojili 17 in 20 zagotovljeni pod tržnimi pogoji. Da bi Nemčija upravičila pogoje zadevnih posojil, primerja financiranje družbe za upravljanje T2 s pogoji financiranja za družbe Deutsche Telekom AG, Bayer AG, Volkswagen AG in Deutsche Börse AG ter s sindiciranim posojilom, ki je bilo leta 2006 odobreno družbi FMG.
- (91) Da bi Komisija ugotovila, ali je bilo financiranje, ki se ocenjuje, odobreno pod preferencialnimi pogoji, lahko v skladu s svojo prakso odločanja in ob odsotnosti drugih približkov primerja obrestno mero za zadevno posojilo z referenčno obrestno mero Komisije. Referenčna obrestna mera Komisije je določena na podlagi metodologije iz Sporočila o referenčnih obrestnih merah iz leta 2008.
- (92) V Sporočilu o referenčnih obrestnih merah iz leta 2008 je opredeljena metoda za določitev referenčnih obrestnih mer in diskontnih stopenj, ki se uporabljajo kot približek za tržne obrestne mere. Ker pa je referenčna obrestna mera Komisije zgolj približek, lahko Komisija, kadar ima v posebnem primeru na razpolago druge kazalnike obrestne mere, ki bi jo posojilojemalec lahko pridobil na trgu, izvede oceno bonitetne ocene na podlagi teh kazalnikov.

Bonitetna ocena družbe za upravljanje T2

- (93) Da bi Komisija pogoje obravnavanih posojil lahko primerjala s primerjavami, ki jih je predložila Nemčija, mora najprej oceniti kreditno sposobnost družbe za upravljanje T2.
- (94) Družbe za upravljanje T2 ni ocenila bonitetna agencija. Nemčija pa trdi, da bi bilo treba zaradi sporazumov o prenosu dobička in izgube, ki jih je družba za upravljanje T2 sklenila z družbama LH in FMG v sorazmerju z njunima deležema, upoštevati bonitetni oceni matičnih družb.
- (95) Komisija ugotavlja, da sta družbi LH in FMG v skladu z nemško zakonodajo odgovorni za vsako posojilo, ki sta ga družbi T2 prejeli v času veljavnosti sporazuma o prenosu dobička in izgube, tudi če je sporazum pozneje razveljavljen.

⁽²⁵⁾ Sporočilo Komisije državam članicam: uporaba členov 92 in 93 Pogodbe EGS in člena 5 Direktive Komisije 80/723/EGS za javna podjetja v proizvodnem sektorju (UL C 307, 13.11.1993, str. 3, odstavek 11). V tem sporočilu je obravnavan proizvodni sektor, vendar se lahko uporablja tudi za druge gospodarske sektorje. Glej sodbo v zadevi T-16/96 *Cityflyer*, Recueil 1998, str. II-757, odstavek 51.

- (96) Komisija na podlagi tega meni, da bi bilo treba predpostavljati, da je bonitetna ocena družbe za upravljanje T2 enaka vsaj najnižji od bonitetnih ocen matičnih družb, tj. družbe LH ali družbe FMG.
- (97) Družbo LH sta ocenili bonitetni agenciji Standard & Poor's in Moody's. V času odobritve posojil 17 in 20 (marca 2005) je agencija Standard & Poor's družbi LH dodelila dolgoročno bonitetno oceno BBB, agencija Moody's pa bonitetno oceno Baa2, kar kaže, da sta obe bonitetni agenciji uvrstili družbo v isto bonitetno kategorijo.
- (98) Družbe FMG ni ocenila bonitetna agencija. Komisija ugotavlja, da Sporočilo o referenčnih obrestnih merah iz leta 2008 ne zahteva, da morajo bonitetne ocene opraviti bonitetne agencije. Bonitetni sistemi, ki jih banke uporabljajo za ugotavljanje stopenj neplačil, so prav tako sprejemljivi. V sindicirani posojilni pogodbi med družbo FMG ter 21 javnimi in zasebnimi bankami, ki je bila podpisana septembra 2006, tj. kmalu po odobritvi posojil 17 in 20, je navedeno, da je bila ocena, ki so jo banke dodelile družbi FMG, vsaj [...].
- (99) Komisija ob upoštevanju uvodnih izjav 94 do 98 zgoraj meni, da je bonitetna ocena družbe za upravljanje T2 najmanj tolikšna kot bonitetna ocena družbe LH, tj. vsaj [...].
- Primerjalna analiza pogojev posojil 17 in 20 s primerjavami, ki jih je predložila Nemčija*
- (100) Komisija ugotavlja, da zadevnih posojil ni mogoče primerjati s sindicirano posojilno pogodbo družbe FMG, sklenjene leta 2006, ker je bonitetna ocena družbe za upravljanje T2 morda nižja od bonitetne ocene družbe FMG. Poleg tega so bili pogoji posojil 17 in 20 dogovorjeni leta 2003, medtem ko sindicirana posojilna pogodba ni bila sklenjena istega leta.
- (101) V zvezi z drugimi primerjavami, ki jih je predložila Nemčija, in sicer družbe Deutsche Telekom AG, Bayer AG, Volkswagen AG in Deutsche Börse AG, Komisija ugotavlja, da predstavljajo le manjši vzorec. Poleg tega ima le družba Deutsche Telekom AG podobno bonitetno oceno kot družba za upravljanje T2, tj. dolgoročno bonitetno oceno BBB+ agencije Standard & Poor's in dolgoročno bonitetno oceno Baa1 agencije Moody's. Upoštevati bi bilo treba tudi, da so bili pogoji financiranja družbe Deutsche Telekom AG določeni ob popolnoma drugem času kot pogoji zadevnih posojil.
- (102) Ob upoštevanju uvodnih izjav 100 in 101 zgoraj Komisija meni, da Nemčija ni opravila ustrezne primerjalne tržne analize za utemeljitev pogojev posojil 17 in 20.
- Primerjalna analiza pogojev posojil 17 in 20 s tržnimi približki na podlagi razmikov kreditnih zamenjav*
- (103) Da bi Komisija ocenila skladnost posojil 17 in 20 s tržnimi pogoji, je opravila tudi primerjalno analizo s tržnimi približki na podlagi razmikov kreditnih zamenjav.
- (104) V skladu z metodologijo, ki je osnova Sporočila o referenčnih obrestnih merah iz leta 2008, Komisija meni, da se obrestne mere posojil lahko štejejo za skladne s tržnimi pogoji, če se posojilom določi obrestna mera, enaka ali višja od referenčne obrestne mere, izračunane z naslednjo enačbo:
- $$\text{Referenčna obrestna mera} = \text{osnovna obrestna mera} + \text{meja tveganja} + \text{pristojbina}$$
- (105) Osnovna obrestna mera pomeni stroške, ki jih imajo banke z zagotavljanjem likvidnosti (stroški financiranja). V primeru financiranja s fiksno obrestno mero (tj. obrestna mera je fiksno določena ves čas trajanja posojila) je primerno, da se osnovna obrestna mera določi na podlagi menjalnih obrestnih mer⁽²⁶⁾, katerih zapadlost in ažurnost ustrezata zapadlosti in ažurnosti dolga. Meja tveganja zagotovi posojilodajalcu kompenzacijo za tveganja v zvezi s posebnim financiranjem dolga, zlasti za bonitetno tveganje. Meja tveganja se lahko določi na podlagi ustreznega vzorca razmikov kreditnih zamenjav⁽²⁷⁾ v zvezi z referenčnimi subjekti (npr.

⁽²⁶⁾ Menjalna obrestna mera ustreza medbančni obrestni meri (IBOR) z daljšo zapadlostjo. Na finančnih trgih se uporablja kot referenčna stopnja za določanje stopnje financiranja.

⁽²⁷⁾ Posel kreditne zamenjave je pogodba na kreditne izvedene finančne instrumente (s katerimi je mogoče trgovati) med nasprotnima strankama, tj. kupcem zavarovanja in prodajalcem zavarovanja, o prenosu bonitetnega tveganja na osnovi referenčnega subjekta s kupca zavarovanja na prodajalca zavarovanja. Kupec zavarovanja plačuje premijo prodajalcu zavarovanja ves čas do zapadlosti pogodbe o poslu kreditne zamenjave ali do vnaprej določenega kreditnega dogodka v zvezi z osnovnim referenčnim subjektom (kar nastopi prej). Periodična premija, ki jo plačuje kupec zavarovanja (izražena kot odstotek ali v bazičnih točkah zavarovanega zneska, „navidezni znesek“), se imenuje razmik kreditne zamenjave. Razmike kreditnih zamenjav je mogoče uporabiti kot natančen približek vrednosti bonitetnega tveganja.

obveznicami družbe) s podobno bonitetno oceno kot pri posojilih za družbo za upravljanje T2. Nazadnje se zdi ustrezno dodati 10–20 bazičnih točk kot približek za bančne pristojbine, ki jih morajo običajno plačati družbe ⁽²⁸⁾.

(106) Pri določitvi ustrezne zapadlosti zadevnih posojil je treba upoštevati amortizacijo posojil. Komisija je za ta namen izračunala ponderirano povprečno trajanje posojil, ki izraža povprečno število let, v katerih je posamezen euro neporavnan. Izračunano ponderirano povprečno trajanje posojila 17 je [...] let, posojila 20 pa [...] let.

(107) Pri določitvi osnovne obrestne mere posojila 17 je Komisija ob upoštevanju, da ponderirano povprečno trajanje tega posojila znaša [...] let (za katera niso na voljo menjalne obrestne mere), kot približek uporabila dveletno menjalno obrestno mero v EUR ⁽²⁹⁾. Petletna menjalna obrestna mera v EUR ⁽³⁰⁾ se uporablja kot najnatančnejši približek ponderiranega povprečnega trajanja posojila 17, ki znaša [...] let. Obe menjalni obrestni meri sta pridobljeni iz podatkov Bloomberg, in sicer za dan, na katerega so bila izplačana posojila (tj. 23. marec 2005). Vrednosti ustreznih menjalnih obrestnih mer so: 2,73 % za posojilo 17 in 3,28 % za posojilo 20 ⁽³¹⁾.

(108) V zvezi z mejo tveganja Komisija ugotavlja, da sta zadevni posojili dobro zavarovani ⁽³²⁾. Stopnja zavarovanja posojil je 31. decembra 2003 znašala [...] % (tj. vrednost sredstev je 31. decembra 2003 znašala [...] milijonov EUR, vrednost zadevnih dolgov pa [...] milijonov EUR). V takšnih primerih je tržna praksa povišati oceno zadevnega dolžniškega instrumenta („ocena izdaje“) za eno stopnjo glede na oceno eminenta ⁽³³⁾. V skladu s tem bi bilo treba bonitetno oceno družbe za upravljanje T2 za zadevna posojila povečati za eno stopnjo, tj. na bonitetno oceno (vsaj) [...].

(109) Komisija je na podlagi podatkov Bloomberg pripravila vzorce referenčnih subjektov z bonitetno oceno [...] iz

⁽²⁸⁾ Glej na primer, Oxera, *Estimating the cost of capital for Dutch water companies* (Ocena stroškov kapitala za nizozemska vodnogospodarska podjetja), 2011 (str. 3), ali podatke Bloomberg o prevzemu pristojbin za izdajanje obveznic. V nadaljevanju tega sklepa se bo za izračun konzervativne ocene uporabila pristojbina z 20 bps.

⁽²⁹⁾ Oznaka Bloomberg: EUSA2.

⁽³⁰⁾ Oznaka Bloomberg: EUSA5.

⁽³¹⁾ Vir: podatki Bloomberg.

⁽³²⁾ Glej uvodne izjave 24, 25 in 44.

⁽³³⁾ Glej na primer posodobljen povzetek navodil za stopnjevanje obveznic, prednostnih delnic in hibridnih vrednostnih papirjev podjetniških emitentov (februar 2007) agencije Moody's (*Updated Summary Guidance for Notching Bonds, Preferred Stocks and Hybrid Securities of Corporate Issuers*).

vseh sektorjev industrije, razen iz vladnega in finančnega sektorja. Vzorec za posojilo 17 (na podlagi triletnih stopenj kreditne zamenjave ⁽³⁴⁾) vključuje 29 referenčnih subjektov, vzorec za posojilo 20 (na podlagi petletnih obrestnih mer posla kreditne zamenjave) pa 38 družb. Povprečna razmika kreditnih zamenjav, zabeležena dne, na katerega sta bili odobreni posojili, znašata 19 bps za triletno zapadlost ⁽³⁵⁾ in 28 bps za petletno zapadlost ⁽³⁶⁾.

(110) Na podlagi tega pristopa referenčna obrestna mera za posojilo 17 znaša 3,12 % ⁽³⁷⁾, za posojilo 20 pa 3,76 % ⁽³⁸⁾. Posojili 17 in 20 sta bili odobreni po obrestnih merah, višjih od izračunanih referenčnih obrestnih mer (posojilo 17 po obrestni meri [...], posojilo 20 pa po obrestni meri [...]), kar po mnenju Komisije dokazuje, da so posojila dejansko bila v skladu s tržnimi pogoji.

(111) Zaradi tesnih odnosov med družbo LH in družbo za upravljanje T2 je Komisija kot dodatno preverjanje opravila pregled stopenj razmikov kreditnih zamenjav, po katerih je poslovala družba LH. Triletna ⁽³⁹⁾ obrestna mera poslov kreditnih zamenjav za družbo LH je na dan, ko je bilo izplačano posojilo 17, znašala [...] bps. Petletna obrestna mera poslov kreditnih zamenjav za družbo LH je znašala [...] bps. Zaradi upoštevanja visokega zavarovanja posojil 17 in 20 je primerno, da se dobljene obrestne mere poslov kreditnih zamenjav zaokrožijo navzdol. Z uporabo multiplikatorja 2/3 ⁽⁴⁰⁾ je referenčna obrestna mera za posojilo 17, izračunana na podlagi tega pristopa, [...] %, za posojilo 20 pa [...] %. Ta pristop tudi dodatno dokazuje, da so bile meje tveganja za pogoje posojil v skladu s tržnimi pogoji.

(112) Ob upoštevanju uvodnih izjav zgoraj (103 do 111) Komisija ugotavlja, da sta bili posojili 17 in 20 odobreni po obrestnih merah, ki so višje od izračunanih referenčnih obrestnih mer, in se zato lahko obravnavata kot v skladu s tržnimi pogoji.

⁽³⁴⁾ Razmik kreditne zamenjave za posojilo 17 bi se moral načeloma ujemati s ponderiranim povprečnim trajanjem posojila, ki znaša [...] let (približno dve leti). Vendar podatki o poslih kreditnih zamenjav za dveletno zapadlost v času odobritve posojila niso na voljo. Zato so se upoštevali razmiki kreditnih zamenjav z zapadlostjo posojila (tri leta). Ta pristop predvideva zaokroženje navzgor.

⁽³⁵⁾ Vir: podatki Bloomberg. Medkvartilni razpon (tj. razpon med prvim in tretjim kvartilom): 16–29 bps.

⁽³⁶⁾ Vir: podatki Bloomberg. Medkvartilni razpon: 23–37 bps.

⁽³⁷⁾ $3,12 \% = 2,73 \% + 0,19 \% + 0,20 \%$

⁽³⁸⁾ $3,76 \% = 3,28 \% + 0,28 \% + 0,20 \%$

⁽³⁹⁾ V zadevnem času se pri poslovanju z družbo LH niso uporabljali posli kreditnih zamenjav z zapadlostjo dveh let ali manj.

⁽⁴⁰⁾ Stopnja zavarovanja je lahko izmerjena kot izguba ob neplačilu, kar je pričakovana izguba v odstotkih izpostavljenosti dolžnika ob upoštevanju izterljivih zneskov od zavarovanja in postopka likvidacije. Izguba ob neplačilu je tako obratno sorazmerna z vrednostjo zavarovanja. To izraža razlika v izgubi ob neplačilu med kategorijama zavarovanja „visoko“ (izguba ob neplačilu < 30 %) in „običajno“ (30 % < izguba ob neplačilu < 60 %) iz Sporočila o referenčnih obrestnih merah iz leta 2008.

Ocena pogojev posojil 17 in 20 na podlagi Sporočila o referenčnih obrestnih merah iz leta 2008

- (113) Ker Nemčija ni predložila tržnega referenčnega merila, bo Komisija tudi posojili 17 in 20 ocenila na podlagi Sporočila o referenčnih obrestnih merah iz leta 2008. V navedenem sporočilu je opredeljena metoda določanja referenčnih obrestnih mer in diskontnih stopenj, ki se uporabljajo kot približek za tržne obrestne mere.
- (114) Referenčne obrestne mere temeljijo na osnovni obrestni meri (enoletna medbančna obrestna mera – IBOR), ki ji je treba dodati meje tveganja. Razpon mej sega od 60 do 1 000 bazičnih točk, odvisno od kreditne sposobnosti družbe in stopnje zagotovljenega zavarovanja. V običajnih okoliščinah je osnovni obrestni meri dodanih 100 bazičnih točk, tj. če so posojila odobrena družbam z zadovoljivo bonitetno oceno in visokim zavarovanjem, družbam z dobro bonitetno oceno in običajnim zavarovanjem ali družbam z zelo dobro bonitetno oceno in brez zavarovanja.
- (115) V obravnavanem primeru je osnovna obrestna mera opredeljena kot trimesečno povprečje enoletnih obrestnih mer EURIBOR⁽⁴¹⁾ za obdobje od septembra do novembra predhodnega leta (2004). Za zadevna posojila je mogoče veljavno osnovno obrestno mero zaokrožiti na približno 2,34 %.
- (116) Meja tveganja je odvisna od bonitetne ocene zadevne družbe in zagotovljenega zavarovanja. Kot je navedeno v uvodni izjavi 99, ima družba za upravljanje T2 bonitetno oceno najmanj [...].
- (117) Komisija nadalje ugotavlja, da so zadevna posojila visoko zavarovana (tj. izguba ob neplačilu je manjša od 30 %), zlasti za [...] ⁽⁴²⁾. Izguba ob neplačilu, manjša od 30 %, temelji na stopnji zastavljenih terjatev in zastavljenega premoženja. Komisija ugotavlja, da izguba ob neplačilu za posojilo, zavarovano za [...], na splošno znaša približno 35 % ⁽⁴³⁾. Poleg tega je zadevno posojilo zavarovano za [...], stopnja zavarovanja posojila pa je [...] %.
- (118) Za posojilojemalce z bonitetno oceno najmanj [...] in visokim zavarovanjem posojila je v Sporočilu o

referenčnih obrestnih merah iz leta 2008 določena meja tveganja vsaj [...] bps. Ob upoštevanju tudi osnovne obrestne mere 2,34 % in meje tveganja [...] bps znaša obrestna mera [...] %.

- (119) Komisija ugotavlja, da je obrestna mera za posojilo 17 določena na [...], za posojilo 20 pa na [...]. V skladu s tem obrestni meri za obe posojili presegata referenčno obrestno mero Komisije.

6.1.3. Sklep

- (120) Komisija lahko sprejme sklep, da sta bili posojili 17 in 20 odobreni v skladu s tržnimi pogoji. Komisija ugotavlja, da ni treba pojasniti, ali se ukrepi lahko pripišejo državi, saj zadevni družbi ni bila dana gospodarska prednost.
- (121) Ker kumulativna merila v skladu s členom 107(1) PDEU niso izpolnjena, Komisija meni, da posojili 17 in 20 ne vključujeta nikakršne državne pomoči v smislu člena 107(1) PDEU.

6.2. SPORAZUM O RABI ZEMLJIŠČ MED DRUŽBAMA FMG IN IMMO T2

6.2.1. Pojem družbe in gospodarske dejavnosti

- (122) Kot je izpostavljeno v uvodnih izjavah 74–81, pravna opredelitev delovanja in gradnje letališke infrastrukture za namene pravil o državni pomoči do decembra 2000 ni bil jasen. Čeprav se je konkurenca v tem sektorju postopno razvijala, so Komisija in države članice te dejavnosti obravnavale kot dejavnosti, ki spadajo na področje javne politike, in ne kot gospodarske dejavnosti.
- (123) V zvezi s sporazumom o rabi zemljišč med družbama FMG in Immo T2 je Nemčija med formalnim postopkom preiskave pojasnila, da so bili pogoji za uporabo zemljišč 4935/3 in 4881 nepreklicno dogovorjeni v sporazumu o rabi zemljišč, sklenjenem 30. marca 2000.

- (124) Komisija ugotavlja, da so bili pogoji za uporabo zemljišč 4935/3 in 4881 nepreklicno določeni pred sodbo *Aéroports de Paris* (tj. pred 12. decembrom 2000). Na podlagi razlogov, ki so pojasnjeni v oddelku 6.1.1 tega sklepa, Komisija zato ni upravičena, da bi na osnovi pravil o državni pomoči proučila in izpodbijala ta ukrep, tudi če je pomenil prednost.

⁽⁴¹⁾ Evropska medbančna obrestna mera (v nadaljnjem besedilu: EURIBOR) je dnevna referenčna obrestna mera, ki temelji na povprečnih obrestnih merah, po katerih banke na euroobmočju posojajo nezavarovana sredstva drugim bankam na evropskem medbančnem denarnem trgu (medbančni trg).

⁽⁴²⁾ [...].

⁽⁴³⁾ Glej dokument Banke za mednarodne poravnave: International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards (Mednarodno zблиževanje merjenja kapitalske ustreznosti in kapitalskih standardov) na naslovu: <http://www.bis.org/publ/bcbs128.pdf>

7. SKLEP

- (125) Ob upoštevanju navedenega je Komisija sklenila, da ni upravičena, da bi na osnovi pravil o državni pomoči proučila in izpodbijala posojila 1, 5, 6, 7, 9, 10, 16, 21 in 23.
- (126) V zvezi s posojili 17 in 20 lahko Komisija sklene, da sta bili odobreni pod tržnimi pogoji. Ker kumulativna merila v skladu s členom 107(1) PDEU niso izpolnjena, Komisija meni, da posojili 17 in 20 ne vključujeta nikakršne državne pomoči v smislu člena 107(1) PDEU.
- (127) V zvezi s pogoji za uporabo zemljišč 4935/3 in 4881 Komisija meni, da ni upravičena, da bi na osnovi pravil o državni pomoči proučila in izpodbijala sporazum o rabi zemljišč –

SPREJELA NASLEDNJI SKLEP:

Člen 1

Posojili 17 in 20, ki skupaj znašata [...] EUR ter ki so ju banke KfW Bankengruppe, Bayerische Landesbank in LfA v okviru posojilne pogodbe iz julija 2003 odobrile družbama FM Terminal 2 Immobilien-Verwaltungsgesellschaft mbH in Terminal 2 Betriebsgesellschaft mbH, ne pomenita pomoči v smislu člena 107(1) PDEU.

Člen 2

Ta sklep je naslovljen na Zvezno republiko Nemčijo.

V Bruslju, 3. oktobra 2012

Za Komisijo
Joaquín ALMUNIA
Podpredsednik